

РЕЦЕНЗІЯ

доктора архітектури, доцента
професора кафедри містобудування

Соснової Надії Степанівни

на дисертаційну роботу

Ковпака Володимира Юрійовича

на тему «**Просторово-планувальна організація територій проведення зимових Олімпійських ігор**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи Ковпака В. Ю. визначена наступними чинниками:

- неструктурованість наукових знань щодо організації спортивних мегаподій в Україні, в тому числі стратегій створення спортивної, транспортної та туристичної інфраструктури, що є необхідною для підготовки кандидатської заявки на проведення Олімпіади;
- безстратегійна забудова територій, що загрожує втратою їх містобудівного і природного потенціалу, що є критично важливим для організації спортивних подій світового масштабу;
- зростання кількості людей з інвалідністю внаслідок вторгнення росії, що збільшує потребу у створенні спортивно-реабілітаційної інфраструктури, в тому числі на базі олімпійських об'єктів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами та темами.

Тема дисертації Ковпак В. Ю. відповідає змісту таких стратегічних документів, як: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, що відповідає також Цілям сталого розвитку України до 2030-го року й визначає генеральний вектор сталого розвитку регіонів України, включаючи Карпатський регіон, й яка була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5-го серпня 2020 року, №695; Стратегії розвитку Львівської міської територіальної громади до 2027-го року (від 2021-го року), що вивчає основні пріоритети розвитку міста, включаючи економічний розвиток, покращення інфраструктури, розвиток туристичного потенціалу, підвищення якості життя мешканців.

3. Ступінь обґрунтованості сформульованих наукових положень, висновків та рекомендацій.

Наукові дослідження дисертації базуються на таких підходах та методах як структурно-функціональний підхід, концептуальне моделювання, метод ізохрон, типологічний аналіз, порівняльний та SWOT-аналіз.

Достовірність наукових положень підтверджується їх узгодженням із висновками інших науковців та посиланнями на результати досліджень, проведених у межах дисертаційної роботи. Основні тези дисертації отримали схвалення на міжнародних наукових конференціях. Висновки та рекомендації чітко сформульовані, аргументовані та відповідають поставленим завданням.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість викладених у роботі положень не викликає сумнівів.

4. Наукова новизна отриманих результатів:

Вперше:

- розроблено типологію просторово-планувальних моделей розміщення олімпійської інфраструктури в межах олімпійського міста;
- описано поняття «векторності» олімпійської агломерації на регіональному рівні та розроблено типологію просторово-планувальних моделей зимових Олімпіад за цією характеристикою.

Удосконалено:

- систематизацію джерел та знань, що стосуються просторово-планувальної організації територій проведення Олімпійських ігор;
- містобудівний аналіз впливу олімпійських ігор на міста й регіони у хронологічній послідовності;
- концепції просторово-планувальних моделей проведення Олімпійських ігор у Львові та Українських Карпатах;
- категорійно-понятійний апарат, пов'язаний із Олімпійськими іграми як мегаподією та її містобудівного і архітектурного впливу та спадку.

Отримали подальший розвиток:

- дослідження, спрямовані на визначення поточного стану територій в Україні з потенціалом для проведення зимових Олімпійських ігор, а також їхньої інфраструктури, зокрема спортивної.

5. Наукове і практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані для подальших досліджень науково-дослідними установами та окремими дослідниками, що займаються дотичними напрямками. Отримані результати можуть бути використані у навчальному процесі підготовки фахівців за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». У практичному плані результати дисертації важливі для: оцінки придатності існуючої інфраструктури для подальшого використання у межах кандидатської заявки, визначенні суттєвих ознак олімпійських агломерацій та їх порівняння між собою, формуванні просторово-планувальних концепцій організації територій зимової Олімпіади, а також національних стратегічних планів та візій розвитку територій.

6. Висвітлення результатів дисертаційного дослідження здійснено автором у 5-ти наукових публікаціях, серед них: 3 - у наукових фахових виданнях України, 2 - тези доповідей наукових конференцій.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеності.

Дисертація складається із анотації, списку опублікованих праць за темою дисертації, вступу, чотирьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **вступі** Ковпак В. Ю. обґрунтовує актуальність теми дослідження, формулює мету та завдання дослідження, визначає об'єкт та предмет, наводить наукову новизну та практичне значення отриманих результатів. У вступі також надано інформацію про взаємозв'язок дисертації з іншими науковими темами, апробацію отриманих результатів та висвітлення у наукових публікаціях.

Перший розділ «Стан дослідженості територіальної організації Олімпійських ігор» розпочинається з типології Олімпійських ігор (літня, зимова, Паралімпійська) та огляду літератури, що дозволяє визначити Олімпіаду як мегаподію, що має значний міських та регіональний вплив. Окреслено поділ олімпійської інфраструктури на спортивні (стадіони, траси, арени) та обслуговуючі (житло, готелі, медіацентри, інженерні системи) компоненти. Автор досліджує концепцію спадку мегаподії, що розглядає Олімпіаду як джерело запланованих результатів. Сформована методика дослідження дисертації, що полягає у виконанні п'яти етапів.

У **другому розділі** «Концептуальне моделювання просторово-планувальної організації територій зимових Олімпіад» проводиться моделювання та дослідження особливостей просторово-планувальних організацій територій зимових Олімпійських ігор у період з 1992 по 2026-ті роки (від Альбервілю 1992 до Кортіни-д'Ампеццо 2026). У результаті дослідження виявлено тенденції формування просторово-планувальних концепцій організації зимової Олімпіади. Особливу увагу автор також приділив кандидатським заявкам міст Карпатського регіону (Польща, Словаччина), які однак були неуспішними.

Третій розділ «Визначення суттєвих ознак просторово-планувальних моделей організації територій проведення зимової Олімпіади» присвячено виявленню типових просторово-планувальних моделей організації територій зимових Олімпійських ігор з акцентом на систематизацію суттєвих ознак і створення узагальненої моделі. Автор вводить поняття векторності олімпійської агломерації як спрямованість просторово-функціонального розвитку, що вивчає логіку територіальних зв'язків і структуру інфраструктури на рівні районів та регіонів. Ковпак В. Ю. пропонує типологію олімпійських агломерацій за векторністю: одновекторна проста,

одновекторна складна, двовекторна, багатовекторна. На рівні ж олімпійського міста автор виділяє три просторово-планувальні моделі розміщення олімпійської інфраструктури: моноцентрична, поліцентрична та децентралізована.

У **четвертому розділі** «Просторово-планувальні моделі організації територій зимової Олімпіади (на прикладі Львова)» містяться рекомендації щодо практичної реалізації викладених концептуальних ідей. Автор визначає потенціал міста Львів як олімпійського міста, а також пропонує чотири регіональні сценарії просторово-планувальної організації зимової Олімпіади, а саме «Львів - Славсько», «Львів - Івано-Франківськ - Ворохта», «Львів - Краків - Славсько» і «Львів - Краків - Славсько - Закопане». Проведений порівняльний аналіз сценаріїв просторово-планувальної організації зимової Олімпіади і, як наслідок, автор визначає просторово-планувальну модель «Львів - Краків - Славсько» як найбільш перспективною за критеріями наявності затребуваної інфраструктури, кількістю населення олімпійської агломерації й більшого потенціалу подальшого використання олімпійської інфраструктури після проведення Олімпіади.

Висновки до кожного розділу логічно викладені та підсумовують й зміст проведеного дослідження. **Загальні висновки** до дисертації відповідають поставленим завданням та відображають основні результати дисертаційного дослідження.

На основі ознайомлення з текстом дисертації Ковпака В. Ю. «Просторово-планувальна організація територій проведення зимових Олімпійських ігор» варто відзначити повноту викладу авторського розуміння теми дослідження та її завершеність.

До якісних результатів роботи слід віднести висновкові положення щодо концепції розвитку зимових Олімпійських ігор в Україні, що надає роботі пошукового характеру.

У рамках дослідження просторово-планувальних концепцій організації територій зимових Олімпійських ігор за період 1992 - 2026 років автором було виокремлено середньостатистичний максимально допустимий радіус доступності між олімпійським селищем та об'єктами олімпійської інфраструктури і порівняно вимоги діючих та проектованих олімпійських об'єктів з умовами їх реалізації в Україні, зокрема у м. Львів.

Такий аналіз є якісним підґрунтям в подальших реальних планувальних роботах над розвитком потенціалу територій для проведення мегаподій.

8. Оцінка мови, стилю та оформлення дисертаційної роботи.

Дисертацію написано українською мовою із використанням іншомовних термінів, що пов'язані із специфікою планування і організації територій та

інфраструктури для проведення зимових Олімпійських ігор. Текстова частина викладена логічно, з доречним використанням наукової термінології. Оформлення списку джерел та посилання на них відповідають вимогам. Робота характеризується єдністю змісту та викладу інформації, надані ілюстрації вдало доповнюють текстовий матеріал. Однак, текст роботи містить неточності формулювання думок, орфографічні та синтаксичні помилки.

9. Дискусійні положення роботи.

1. У розділ 1 “Стан дослідженості територіальної організації Олімпійських ігор” розкрито суть об’єкту, його особливості як об’єкту вагомого економічно-соціального впливу на регіон, у якому він локалізований. Проте, в меншій мірі, зосереджено увагу на наявних дослідженнях об’єкту та їх результатах. Не акцентовано увагу на невивчених до тепер принципах просторової організації об’єкту дослідження, що є в основі обґрунтування актуальності роботи.

Натомість п.2 актуальності з текстом «Існує ризик втрати унікального потенціалу до проведення зимової Олімпіади шляхом забудови гірських територій (до прикладу г. Гимба), що призведе до втрати можливості самостійного проведення зимової Олімпіади в Україні» звучить як висновок роботи. Допустимо було подати вищевказану тезу хоча б як гіпотезу, але не як аксіому обґрунтування актуальності.

2. Три розділи 2-3-4 за наповнення та висновками охоплюють різні аспекти дослідження об’єкту, містять новизну, проте їх назви не чітко окреслюють суть роботи у розділах і перекликаються, що ускладнює сприйняття результатів.

3. У роботі не акцентовано увагу на реальних містобудівних умовах функціонування об’єкту дослідження. До прикладу, навколо стадіону «Арена-Львів» в межах територій, що планувалися під інфраструктурні об’єкти розвитку спортивного ядра зведено багатоквартирні житлові групи, а землі, на яких згідно генплану, мали зводитися транспортні комунікації загальноміського значення перейшли у приватну власність. Все перелічене є перешкодами у реалізації «ідеальних» моделей розвитку об’єкту. Про це варто було сказати у роботі.

Тобто моделі розвитку території для проведення зимових Олімпійських ігор автором висунуті, але не перевірені.

4. Висновки роботи очікувано мали б містити кількісні показники. До прикладу, якщо 30 % інфраструктури є в межах приймаючого Олімпіаду регіону чи міста, то 70 % може бути розміщено в секторі 45⁰ на віддалі до 150 км.

5. Загальний висновок 9 «Соціально-економічні та екологічні виклики» є гіпотетичного характеру, оскільки в роботі не досліджувалися спеціальні соціальні та економічні показники об'єкту.

Проте висловлені зауваження та побажання до матеріалу роботи є дискусійного характеру і не знижують якість наукової роботи, що містить новизну та практичні аспекти.

10. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи та її відповідність вимогам до кваліфікаційних робіт.

Згідно з обґрунтованою науковою новизною, теоретичною та практичною цінністю одержаних результатів, рецензована дисертаційна робота Ковпак В. Ю. на тему «Просторово-планувальна організація територій проведення зимових Олімпійських ігор» є завершеною науковою працею. На підставі детального аналізу представленої роботи можна зробити висновок, що дисертація відповідає усім вимогам, які сформульовані у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44) та наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.).

Здобувач Ковпак Володимир Юрійович заслуговує на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».

Рецензент:

доктор архітектури, доцент,
професор кафедри
містобудування
НУ «Львівська політехніка»

Надія СОСНОВА

